

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/5797	06 december 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 102/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der   Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28	318 6634
	's-Gravenhage	

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/5797, d.d. 06 december 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken *K*
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
102/91

(Afgesloten 061200 DEC 1991)

Kroatië

De gevechten in Kroatië zijn de afgelopen dagen niet afgenomen. Opnieuw werden beschietingen gemeld van de JNA en Servische strijdgroepen op Osijek en Vinkovci in Oost-Slavonië. Volgens -onbevestigde- meldingen uit kringen van het Servische autonome gebied in Oost-Slavonië zou de burgemeester van Osijek bereid zijn te capituleren, mits de Serviërs met hem een gezamenlijke regering zouden willen vormen. Zij zouden dit voorstel echter hebben afgewezen.

Ook bij Pakrac en Nova Gradiska in West-Slavonië zouden gevechten hebben plaatsgevonden. Zware strijd werd daarnaast gemeld uit de omgeving van Petrinja en Sisak, de belangrijkste steden in Banja, de eveneens door Serviërs gedomineerde regio ten zuidoosten van de Kroatische hoofdstad Zagreb. Tenslotte maakten de Kroatische media gisteren melding van een nieuw JNA-offensief tegen de Dalmatische havenstad Dubrovnik, waarbij tevens werd gewezen op concentraties van JNA-eenheden in het Bosnische achterland van Dubrovnik. Zoals reeds eerder gemeld heeft de Servische staatsradio onlangs gewag gemaakt van het streven naar aansluiting van Dubrovnik bij het in dit achterland gelegen Servische autonome gebied.

Gisteren is gemeld dat het Kroatische parlement een wet heeft aangenomen die een belangrijke mate van culturele, politieke en juridische autonomie verleent aan de Servische minderheid in deze republiek. Overigens is gesteld dat de wet pas van kracht zal worden nadat op het hele Kroatische grondgebied, dus inclusief de omstreken en inmiddels door Servische strijdgroepen/de JNA beheerste streken, de vrede is hersteld en in de Servische gebieden vrije verkiezingen zijn gehouden. De invoering van wettelijke garanties voor de autonomie van de Servische minderheid in Kroatië is in het verleden -met name van Duitse zijde- wel genoemd als voorwaarde voor internationale erkenning van de Kroatische onafhankelijkheid. In radicaal Kroatisch-nationalistische kringen bestaan overigens grote bezwaren tegen autonomie voor de Servische minderheid in Kroatië.

De JNA

De JNA-top heeft het eerder deze week gemelde vertrouwelijke rapport van een aantal EG-waarnemers, waarin de JNA werd beschuldigd van ernstige schendingen van de mensenrechten in de strijd tegen Kroatië, verworpen. In dit verband werd tevens gesuggereerd dat het bedoelde rapport een vervalsing was. Een aantal JNA-reservisten heeft echter dezer dagen in het blad Borba bevestigd dat de JNA in sommige gevallen wreed is opgetreden. Borba is weliswaar een Servisch blad, maar geen spreekbuis van de Servische regering. De publikatie is opmerkelijk, omdat daarin kritiek wordt geleverd op het optreden van de JNA en de Servische strijdgroepen in Kroatië. Dit hangt mogelijk samen met de groeiende protesten in Servië tegen de oorlog in Kroatië.

Federaal minister van Defensie Kadijevic heeft in een recent interview ontkend dat de JNA beoogt om delen van Kroatië permanent bezet te houden. De inzet van de JNA is volgens hem slechts bedoeld om de Serviërs in Kroatië het recht te

geven deel te blijven uitmaken van het Joegoslavische staatsverband, als zij dit wensen. Kadijevic pleitte voor de vorming op korte termijn van een mini-Joegoslavië, dat naast de republieken die een federaal staatsverband willen handhaven, zou moeten bestaan uit de Servische gebieden van Kroatië en Bosnië-Herzegovina. Overigens stelde Kadijevic dat de JNA over voldoende middelen beschikt om het resterende personeel in door de Kroaten belegerde kazernes te bevrijden, als Kroatië zich niet houdt aan de eerder gemaakte afspraken omtrent de opheffing van deze belegering en de terugtrekking van het JNA-personeel. Verder herhaalde hij in het betreffende interview een aantal bekende Servische standpunten, onder andere dat de "fascistische" Kroatische regering de Servische minderheid beoogde uit te roeien en daarbij gesteund werd door de "verliezers van de twee wereldoorlogen".

Boven diverse Kroatische steden zijn door de JNA pamfletten uitgeworpen waarin wordt opgeroepen het bewind van Tudjman omver te werpen. Hiermee speelt de JNA/Servië in op de groeiende interne politieke spanningen in Kroatië. Er dient echter op te worden gewezen dat in geval van een staatsgreep tegen Tudjman, die in het huidige politieke klimaat in Kroatië zeker niet uitgesloten is, de kans het grootst is dat deze zal worden vervangen door een vertegenwoordiger van de meer extreem-nationalistische stromingen, die de strijd tegen de JNA en de Servische strijdgroepen juist verder willen opvoeren.

Het hoofdkwartier van het Vijfde Militaire District, dat het grootste gedeelte van Kroatië omvat, is de afgelopen dagen verplaatst van Zagreb naar Bihac in Bosnië-Herzegovina. Het bedoelde hoofdkwartier vervult echter in de praktijk slechts administratieve functies; de militaire operaties in dit District werden reeds enige tijd vanuit Bosnië geleid.

Internationale vredesinspanningen

De speciale VN-afgezant Vance heeft de afgelopen dagen onder meer besprekingen gevoerd met Kadijevic en de presidenten van Servië en Kroatië. Hoog op de agenda heeft de legering van VN-troepen gestaan, waarover zoals bekend fundamentele meningsverschillen bestaan. Ook is de kwestie van de voortdurende bestandsschendingen besproken. Vance heeft inmiddels toegegeven dat er vrijwel geen vooruitgang is geboekt. Mede tegen de achtergrond van de voortdurende bestandsschendingen heeft hij zich pessimistisch uitgelaten over de kansen op succes van zijn missie.

De Duitse regering heeft de afgelopen dagen, na bezoeken van de presidenten van Slovenië en Kroatië, bevestigd dat zij nog dit jaar de onafhankelijkheid van deze beide republieken zal erkennen. Ook Oostenrijk heeft dit voornemen bekend gemaakt. De Britse regering heeft daarentegen gesteld dat zij niet tot een dergelijke erkenning wil overgaan als dit de situatie in andere Joegoslavische republieken destabiliseert. Bovendien werd van Britse zijde erop gewezen dat erkenning zonder meer geen einde maakt aan de gevechten. De Verenigde Staten hebben verklaard dat zij voorlopig niet zullen overgaan tot erkenning van Slovenië en Kroatië.

Duitsland heeft dezer dagen aangekondigd alle verkeer met Servië en Montenegro te staken. Met de overige Joegoslavische republieken, die wel meewerken aan het vredesproces, zullen de transportverbindingen zoveel mogelijk worden open gehouden. Met deze maatregel onderstreept de Duitse regering nogmaals dat zij met name Servië verantwoordelijk stelt voor het uitblijven van succes voor de internationale bemiddelingspogingen.

Bosnië-Herzegovina

Nadat eerder deze week reeds vertegenwoordigers van de Servische gemeenschappen in Bosnië-Herzegovina zich hadden uitgesproken tegen de eventuele legering van VN-troepen in deze republiek (zoals door de Bosnische regering was verzocht), heeft gisteren ook de (vice-)voorzitter van het federale romppresidium, de Montenegrijn Kostic, de komst van dergelijke troepen naar Bosnië-Herzegovina verworpen. Hoewel deze kwestie formeel losstaat van de pogingen van Vance om overeenstemming te bereiken over de legering van VN-troepen in de omstreden gebieden van Kroatië, ondergraaft deze stellingname van een van de hoogste nog in functie zijnde federale politici feitelijk de bemiddelingspoging van Vance.

Conclusie/voorzicht

De gevechten in Kroatië duren onverminderd voort. Tegen deze achtergrond is het vrijwel uitgesloten dat overeenstemming kan worden bereikt over de komst van VN-troepen naar Joegoslavië. De speciale VN-afgezant Vance heeft de afgelopen dagen hierover besprekingen gevoerd met onder meer federaal minister van Defensie Kadujevic en de presidenten van Servië en Kroatië. Vance heeft inmiddels toegegeven dat daarbij vrijwel geen vooruitgang is geboekt. Met name de opstelling van de JNA biedt nauwelijks ruimte voor vruchtbare besprekingen.

In het licht van deze ontwikkelingen is het zeer onwaarschijnlijk dat de EG-vredesconferentie, die volgens plan maandag a.s. in Den Haag zal worden hervat, belangrijke resultaten zal opleveren. Zelfs moet worden afgewacht of alle Joegoslavische gesprekspartners bij deze conferentie aanwezig zullen zijn. Alles wijst erop dat de politieke voorwaarden voor succesvol overleg zullen blijven ontbreken.